

två dimensioner; låg-hög grad av NPM-inspirerade reformer och låg-hög grad av nationell granskning (tillsyn, öppna jämförelser) inom områdena utbildning (stark profession) och äldreomsorg (svagare profession) på förvaltnings- och verksamhetsnivå.

Projektet är finansierat av Riksbankens jubileumsfond och pågår under perioden 2013-2016.

Vicki Johansson, Lena Lindgren och Stig Montin är verksamma vid Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet. E-post: vicki.johansson@spa.gu.se; lena.lindgren@spa.gu.se; stig.montin@spa.gu.se

Den svenska narkotikapolitiken: Problemdefiniering och policyutveckling 1968-2010

Björn Johnson

Vid Torekovskompromissen 1971 kom Socialdemokraterna och de borgerliga partierna överens om att monarkin skulle bestå men att kungahuset skulle fräntas allt politiskt inflytande. Sedan dess har regeln varit att kungahusets medlemmar endast har ceremoniella uppgifter. På det narkotikapolitiska området verkar dock inte denna regel gälla. Drottning Silvia har under många år agerat i narkotikapolitiska sammanhang. År 2008 invignings-talade hon vid World Forum Against Drugs, en stor internationell konferens i Stockholm, arrangerad av organisationer som är kritiska till en mer liberal narkotikapolitik.

Att företrädare för kungahuset på detta sätt kan delta i debatten säger något viktigt om den svenska narkotikapolitiken. Uppenbarligen råder det en så stark nationell konsensus i dessa frågor att området inte ens uppfattas som "politiskt", i Torekovkommissens bemärkelse.

Sveriges narkotikapolitik utgår från en tydlig förbudslinje med tre delar: förebyggande arbete, narkomanvård och kontrollpolitik. Tyngdpunkten ligger på kontrollpolitiken, som gradvis skärpts sedan 1970-talet. Förbudslinjen har varit vägledande

för narkotikapolitiken i många länder, men de senaste decennierna har den utmanats av en alternativ modell, skadereducering (harm reduction).

Skadereducering innebar ett paradigmskifte inom västeuropeisk narkotikapolitik under 1990-talet, då allt fler länder prioriterade ner narkotikabekämpningen till förmån för en mer folkhälsoorienterad politik. Den svenska modellen har dock visat sig ovanligt motståndskraftig mot liberaliseringstendenser. Det är först under 2000-talet som vissa aspekter av skadereducering vunnit insteg även i Sverige.

Syftet med projektet är att beskriva och förklara den svenska narkotikapolitikens utveckling ur ett problemdefinieringsperspektiv. Av särskilt intresse är hur den svenska stabiliteten kan förklaras och hur de förändringar som skett kan förstås. Hur kan det komma sig att Sverige, med sin rationalistiska politiska kultur, valt att behålla en moralistisk linje i narkotikafrågan, när många andra länder övergett den?

Teoretiskt utgår projektet från teorier om problemdefiniering och policyförändring: hur samhällsproblem framträder, etableras och förändras samt vilka konsekvenser detta får. Designen är en process-spårande fallstudie med komparativa inslag. Studien täcker det svenska narkotikaproblemets moderna historia 1968-2010, men fokus ligger på de senaste 20 åren, då stora förändringar skett i Europa, inklusive våra nordiska grannländer. Metoderna är text- och innehållsanalys av debatten i narkotikafrågan samt fallstudier av centrala konfliktfrågor och teman inom den statliga narkotikapolitiken.

Björn Johnson är verksam vid Malmö högskola.
E-post: bjorn.johnson@mah.se